

КУНДУЗНИНГ ҚУЁШИ, ТУННИНГ ҲИЛОЛИ, ЎЗИНГСАН МУНИСИМ—ШАРҚНИНГ АЁЛИ!

Халқ зиёлилари рўномаси

Maarifat

معرفت
MARIFAT

1931 йил 4 июлдан чиқа бошлаган

1993 йил 6 МАРТ, ШАНБА

№ 16 (6527).
Баҳоси 5 сўм.

РАҚАМЛАР ТИЛГА КИРГАНДА

Биласизми, Ўзбекистон Халқ таълими вазирлиги тасарруфидаги билим муассасаларида қанча хотин-қизлар ёшлари-мизга қалб кўрини тўкиб, сабоқ бермоқда. Йўқ, бу рақамларни билмаслигингиз ўзингизга аён. Бироқ уни ёдда сақлаб қўйсангиз, фойдадан холи бўлмаса керак. Ахир улар ҳам халқ фарзандини тарбиялашда пешона тери тўкиб, сизнинг сафингизда бормоқда.

Хуллас, аҳамият беринг-а, қайси соҳада қанча ҳамкасбларингиз борлигига.

Республикадаги жами мактабларда 380 минг 682 нафар педагог бўлиб, алардан 222 минг 742 нафари хотин-қизлардир.

Мактаблардаги ва бошқа муассасалардаги тарбиячилар сони эса 27 минг 144 нафардан иборат бўлиб, асосан хотин-қизлардир.

Мактаблардаги вожа-тийлар сафи ҳам яқинда 9088 нафарга етди. Бунда ҳам асосан аёллар кўпчиликини ташкил этади.

Мактаб кутубхоначилари 8711 нафардан иборат бўлиб, 8500 нафари хотин-қизлардир.

Хунар-техника билим юртиларида 21957 нафар педагог ва мутахассислар ёшларга сабоқ бера-пти. Ана шулардан 7013 нафари аёллардан иборат.

Республикада 9884 та мактабгача тарбия муассасалари мавжуд бўлиб, 104 минг 5 киши кичкин-тойларга раҳнамо. Бу ерда ҳам асосий негизни хотин-қизлар ташкил эти-шини инкор этиб бўл-майди.

Мана бу рақамга эъти-бор беринг-а, 1339513 нафар боғча болаларининг 16216 нафар олий маълумотли опагонлари ҳам бор.

Республикада ёшларга сабоқ бериш, таълим-тарбияни юксалтиришда бошқа тармоқлар қаторида педагогика билим юртилари қўшаётган ҳис-са алоҳида аҳамият касб этади. Ҳозирги кунда жами 34 та педагогика билим юрти бўлиб, шулардан 3 таси саноят пе-дагогика техникуми, 3750 нафар киши эса бўлажак

БАЙРАМИНГИЗ
МУБОРАК!

Кундан-кун гул очади баҳор,
Кундан-кун соз, мароқли ҳаёт.
Кундан-кун бахт, толе бўлиб ёр,
Юракларга боғлайди қанот.

Учгим келар, кўк қучгим келар,
Қуёш порлаб турса бошимда,
Булбул бўлиб мен жўшгим келар,
Қушлар сайраб турса қошимда.

Мен завқланиб яшасам, қаранг,
Осмонидан булутлар арир.
Бахт куйидан торларим таранг,
Андуҳларим кичрайар, қарир...

Гулдек яшнаб, ўлкам қучоғин,
Гуллолага тўлдириб яшай.
Ловулатиб ёшлик ўчоғин,
Ёшли кўзини қулдириб яшай.

Қулгулардан қайғу ҳеч бўлар,
Мароқли ҳам ардоқли ҳаёт.
Кимга қувноқ туйғу эш бўлар —
Осмонларда қоқади қанот!..

Умида АБДУАЗИМОВА.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИНING
«СОҒЛОМ АВЛОД УЧУН» ОРДЕНИНИ
ТАЪССИС ЭТИШ ТУҒРИСИДА

Оналик ва болаликни муҳофаза қилиш, ёш авлод саломатлигини мустаҳкамлаш, уни маънавий, ахлоқий ва жисмоний жиҳатдан тарбиялаш, унга ватанпарварлик ва ўз Ватани — Ўзбекистонга меҳр-муҳаббат туйғусини синдириш ишидаги алоҳида хизматларни рағбатлантириш мақсадида, шунингдек болалар манфаатлари йўлида хайрия фаолиятини ривожлантиришда фаол иштирок этганлик учун:

1. Ўзбекистон Республикасининг «Соғлом авлод учун» орденини таъсис этиш мақсадида мувофиқ деб ҳисобланган (Ўзбекистон Республикасининг «Соғлом авлод учун» ордени тўғрисидаги низоми ва унинг тавсири илова қилинади).

2. Ўзбекистон Республикаси Конституциясининг 82-моддасига биноан ушбу Фармон Ўзбекистон Республикасининг Олий Кенгашига тақдим этилсин.

Ўзбекистон Республикасининг
Президенти
Тошкент шаҳри,
1993 йил 4 март.

И. КАРИМОВ.

«Соғлом авлод учун» ордени тўғрисида Низоми, унинг тавсири ва ордени таъсис этиш тўғрисидаги фармон шарҳи билан 2-саҳифада танишсан.

Ўзбекистон Республикаси Президентининг Фармони

РЕСПУБЛИКАНИНГ БИР ТУРУХ ДЕЛЛАРИНИ
МУКОФОТЛАШ ТУҒРИСИДА

Ўзбекистон халқ хўжалигини ривожлантириш, фан ва маданиятни юксалтириш ишига баракали ҳисса қўшганликлари, ёш авлоднинг тарбиялашдаги хизматлари учун ҳамда Халқаро хотин-қизлар байрами — 8 Март кунини муносабати билан Ўзбекистон Республикасининг Хотин-қизлар қўмитаси тақлифига биноан қуйидагиларга Ўзбекистон Республикасининг фахрий ун-воллари берилсин:

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИДА ХИЗМАТ КўРСАТГАН ФААН АРБОБИ»
Рашидова Сайёра Шаро

фозна — Ўзбекистон Фанлар академияси кимё ва физика полимерлари институ-тининг бўлими бошлиғи, профессор

«ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚ АРТИСТИ»

Абдуллаева Насиба Меликовна — Самарқанд вилоят ҳокимлиги маданият ишлари бўйича бошқармачиси ҳузуридаги «Самарқанд» ансамблининг хонадаси (Давоми келгичи бетда).

БЕШ ТОННА МЕТАЛЛ

Ҳазорасп туманидаги Янгибозор қишлоғида жойлашган 2-урта мактаб ўқувчилари Наврўз арафасида темир парчаларини йиғишга жадал кечирдилар. Қисқа муддатда 5 тоннадан ортиқ металлом тўплади.

Бу хайрли ишда ўқувчилардан Ойгул Сейдахмонова, Мурод Абдуллаев, Тўқич Бобононов, Бобомурод Худойназаровларнинг ҳиссаси катта бўлди.

Р. ЖУМАНИЕВ.
Хоразм вилояти.

ФАХРИЙЛАРГА МУРУВВАТ

Қўрғонтепа тумани халқ таълими бўлими қошида фахрий ўқитувчилар уюшмаси тузилганга салкам икки йил бўлди. Бу уюшма ўз фаолияти давомида узон йиллар маориф соҳасида самарали меҳнат қилиб, қаринлик таштани сураётган ҳамда меҳнат фаолиятини тўхтатмаган юзлаб фахрийларнинг турмуш шароитини ўр-ганди, уларга моддий ва

маънавий ёрдам уюштир-ди. Кексалар бегоб бўлса, улар ҳолидан хабар олиш, турли байрам ва маросим-ларда уларни рағбатланти-риб бориш, ёшлар тарбия-си ишига уларни жалб этиш — уюшманинг асосий иш мазмуни ҳисобланади. Биргина 1992 йилнинг ўзи-да фахрийларга 10 минг сўмга яқин моддий ёрдам, қимматбаҳо совғалар тар-

қатилди, улар билан ёш-ларнинг учрашувлари таш-кил этилди. Яқинда туман ўқитувчи-лари ўзларининг бир ойлик маошидан бир фоизини, яъ-ни 100 минг сўм маблағни фахрийлар уюшмасининг омонат банкидаги жорий (счёти) ҳисобига ўтказди-лар. Бу маблағ фахрийлар-нинг саломатлигини мустаҳ-

камлашга, турли маросим-ларни ўтказишга ва рағ-батлантиришга сарф этила-ди. Ҳозир бу уюшма ҳис-обига райондаги ил-Йилгуз ва тўқинчилик фабрикаси, Қўштепа қишлоғидаги «Пар-воз» кичик корхонаси ҳам 50 минг сўмдан маблағ ў-тказишга аҳд қилишди.

А. МАҚСУДОВ.
Андижон вилояти.

ХАЁЛОТДАН — АМАЛИЁТГА

Мустақил Ўзбекистонда ижодкор ўқитувчилар кўп. Уларнинг ўқитиш услублари бир-бирига ўхшамайди, дарс-ларнинг бетакрорлиги ўзига хос жозиба касб этади. Тошкент шаҳридаги 127-мактаб ўқуғури фақи ўқитувчиси Раъно Ҳожиқонованинг дарс-лари ҳам шу хусусиятлардан холи эмас.

Аслида ҳар бир дарсга тайёрлик кўриш жараёни-да Раъно опа «Хаёлотдан — амалиётга» широгига амал қи-лади. Ширнинг қисқача таъ-рифи шундай: дарсликлар, кўшимча адабиётлар ва газе-та-журналлардан олинган маълумотларнинг хомаки ре-жаси ҳаёлан бир тизимга чи-зилади. Андоза тайёр бўл-гач, у оппоқ қоғозга кўчади.

Навбатдаги мавзу ҳам худ-ди шу йўсинда 7-«А» синф ўқувчиларига ҳавола этилди. Мавзу: «Жанубий Америка материнининг органик дунёси. Табиат зоналари».

Р. Ҳожиқонова болаларни Жанубий Америка матери-гига уларни сўзлашти услуби билан олиб борди. Дастлаб Жанубий Америка органик дунёсининг ўзига хос томонла-рини ўқувчи А. Қосимов Аф-рика қитъасига қислаб сўз-лади.

Тасвир давомида ўқитувчи дирижёрлик вазифасини ба-жариб, мавзуга доир айрим тузатиш, тушунчаларни бериб турди.

Мавзунинг «Экваториал ўр-

монлар зонаси» бўлимини М. Тоҳиров бафуржа сўзлашга интилди.

Жанубий Америкада эква-ториал ўрмонлар зонаси сель-ва деб аталади. Сельва португалча сўз бўлиб, «ўрмон» маъносини билдиради. Жа-нубий Америкада экваториал ўрмонлар Африкадагига қе-раганда анча катта майдонни эгаллаган. Сельва Африка ўрмонларига нисбатан сер-намлиги ҳамда ўсимлиги ва ҳайвонот дунёси бойлиги би-

Шу тариқа ўқувчиларда Жа-нубий Америка материгига қизиқиш ортди. Саванна-лар зонасини ўқувчи Д. Алиева атрофлича таърифла-ди:

— Саванналар иссиқ ўлка-лардаги ўрмон-дашт зонаси-да Африка саванналаридан фарқ қилади. Улар субэквато-риал иклим минтақалари-да, пасттеки сликларда, исси тоғликларда ҳам жой-лашган. Шимолий ярм шар

льянос (текис), Бразилия тоғ-лигида компос деб юрити-лади...

Ўқитувчи қўлдан кўл қайси жиҳатлари билан фарқ-ланиши, Анд тоғларидаги Ти-тикака кўли ҳамда Жанубий Америкадаги энг улкан Ата-мака чўли хусусиятлари каби кўшимча саволларни беради. Савол-жавоблар ечими «Гео-график ўйинлар» (П. Муссаев, Р. Қурбонниёзов), «Табиий географиядан методик қўл-ланма» (Н. Максимова), «Геогра-фия биласизми!» (тест саволлари асосида, муаллиф — Р. Қурбонниёзов), «Бу ким, бу нима!» (болалар энцикло-педияси) китобларига бориб тақалди. Айниқса, ўқувчи У. Ахророва профессор О. Мў-миннинг «Қизилқорди геогра-фия» қўланмасидан Же-нубий Америкадаги энг ул-кан дароҳт ҳақида ўқувчилар учун бутунлай янги маълумотларни келтирди:

— Танасил силлик пўстлоқ билан қопланган баобаб дар-рахтининг бўйи 18—20 метр келади, диаметри эса 10 метрдан ҳам ортиши, айрим баобабларнинг ичига 20—30 киши сиғиши, машиналар учун «гараж» вазифасини ўташи мумкин. Маймунлар кўпинча баобаб танаси ичиде яшаган-лигидан улар «маймун дароҳ-ти» деб ҳам юритишади. Баобабнинг бергида суякни мустаҳкамлайдиган модда кўп бўлганлигидан филлар баобаб берглариини иштаха билан ейди...

(Давоми 2-бетда).

Халқ таълими фидойилари ЭЪТИҚОД

лан ажралиб туради. Бу ерда баландлиги 80 метрга етиди-ган сейба, пальмаларнинг ҳар хил турлари, ковуи, какао, гевея дароҳтлари ўсади. Йи-рик дароҳтларга чирмоқчи-лар ўралиб кетган. Улар ора-сида чиройли гулли орхидея-лар кўп. Дароҳтлардан фе-қат ёғоч олингангина қолмай, техника ва табобатда ишла-тиладиган мева, шербат, пўст-лоқ олинади.

У сельваларнинг ҳайвонот дунёси, қушлари, ҳашарот-лари, уларнинг хусусиятлари ҳақида ҳам батафсил ҳикоя қилди.

саванналарининг ўтлоқ ерла-рида пальмалар ва акациялар ўсади. Жанубий ярм шарда эса ҳар хил дароҳтлар, де-раҳтсимон кактуслар кенг тар-қалган. Жанубий Америка саванна-ларининг ҳайвонот дунёси Африка саванналарига қе-раганда анча камбағал. Бу ер-да майда буғулар, эвзойи-чўчка — пекарлар, зирх-дилар — шох моддадан иборат қалқони бўлган сут эми-зувчи ҳайвонлар, чумолиўр-лар, қушлардан — Нанду туя-қушлари яшайди. Саванна-лар Ориноко пастекислигида

мутахассисларни тайёр-лайди. 1890 нафари опа-гонлар ва онахонлар-дир.

Мана, кўриниб туриб-дики, мустақил республи-ка истиқлолини ҳимоя қилишда, унинг пойдево-рини мустаҳкамлашда пе-дагог-муаллимлар и м з

қаторида муаллимала-римиз ҳам ўз меҳнатла-рини аямаптилар.

Халқаро хотин-қизлар кунинда юртимиз кел-ажани яратаётган, фар-зандлар саводхонлигига камарбаста бўлган опа-гонларимизга соғлиқ ти-лаб қоламиз.

